

6. Francis X. Hezel, SJ. The Role of Culture in Economic Development // Micronesian Seminar. – 2009. [Електронний ресурс] режим доступу: <http://www.micsem.org>

7. Gregory Clark. A farewell to alms: a brief economic history of the world. – 2007. – 432 p.

8. Guiso L., Sapienza P., Zingales L. (2006) “Does Culture Affect Economic Outcomes?” // NBER Working Paper. – №1. – 1999.

Калініченко Зоя Дмитрівна, к.е.н, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Теорія інноваційної економіки підприємницького суспільства сформульована американським вченим П. Друкером. Він вважав економіку 90-х років на відміну від 60–70-х років інноваційною.

Сучасні теорії інноваційного розвитку змістили акценти у поведінці людей, сформували в них прагнення до накопичення знань.

Ранні теорії циклічного економічного зростання опиралися на технологічну парадигму. Дослідження Й. Шумпетера і його прихильників сформували техніко-економічну парадигму економічного розвитку. Концепція техніко-економічної парадигми виходить з того, що технологічні зміни випереджають зміни в системі державного устрою. Ключовий фактор парадигми – це нові технології і засоби виробництва [1].

Більшість центрів НТР знаходяться у мегаполісах, здатних генерувати синергію – підсилення результуючої окремих скла-

дових системи завдяки їх взаємодії – на базі знань та інформації. Така парадигма взаємодії зумовила появу техно-соціо-економічної парадигми. Тому, що кінцевий результат інноваційної діяльності залежить від особливостей взаємодії усіх чинників.

Позитивне сприйняття цієї парадигми важливе і для України, економічна криза якої виявилася затяжною і вийти з якої важливо лише за інноваційної концепції розвитку. Врахування цієї парадигми у процесі реформування економічних відносин дасть змогу сформувати в Україні сприятливе для інноваційної діяльності та економічного розвитку середовище.

Економічний розвиток соціально-економічної системи неможливий без всебічного і безперервного використання продуктів науково-технічної діяльності. Нововведення здатні суттєво вплинути на економічні процеси і значно прискорити їх. М.-Портер виділив три основних структурних джерела економічного розвитку:

- розвиток на основі виробничих чинників;
- розвиток на основі інвестицій;
- розвиток на основі інноваційної діяльності.

Ефективність і конкурентоспроможність економіки визначаються співвідношенням цих джерел, яке на різних етапах розвитку було різним.

Екстенсивний тип розвитку (розширення) – спосіб економічного зростання, досягнення основних цілей шляхом кількісної зміни виробничих чинників на основі існуючого науково-технічного рівня.

Інтенсивний тип розвитку (напруженість, посилення) – спосіб економічного зростання, що передбачає використання передових науково-технічних досягнень для підвищення продуктивності та результативності соціально-економічної системи. В основі інтенсивного типу розвитку – застосування найефективніших виробничих чинників для вирішення основних соціально-економічних та екологічних завдань.

Інноваційний тип розвитку – спосіб економічного зростання, заснований на постійних і систематичних нововведеннях, спрямованих на суттєве покращення усіх аспектів господарської діяльності, періодичному перегрупуванню сил, обумовленому логікою НТП, цілями і завданнями розвитку

системи, можливістю використання певних ресурсних чинників для створення інноваційних товарів і формування конкурентних переваг.

Перехід господарських систем до інноваційного типу розвитку обумовлений об'єктивними причинами. На сучасному етапі рівень конкурентоспроможності економіки країни за безпечують саме науково-технічні інновації.

До середини ХХ ст. періоди, коли відбувалися наукові і технічні революції, не збігалися. Відомі технічні революції кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. пов'язані з відкриттями в техніці, наприклад парового двигуна, що дало можливість виробництву перейти від застосування окремих машин до системи машин, які приводились у дію двигуном-машиною. Технічна революція кінця ХІХ – початку ХХ ст. була пов'язана з винайденням двигуна внутрішнього згорання та електродвигуна.

Початок наукової революції спостерігався на початку ХХ ст.: відкрито теорію відносності, закон розщеплення атома у фізиці, гени і генетичний код у біології, антибіотики в медицині, пізніше – телеграф, телефон, телебачення, ЕОМ, супутниковий зв'язок, оптичні квантові генератори (лазери) [2].

Провідну роль у науково-технічній революції, яку переживає світова економіка нині, відіграє саме наука. Техніка орієнтується на наукові відкриття, які стають вихідною базою для створення нових галузей виробництва. У самому виробництві розвиваються наукові дослідження, виникла творча співдружність учених, інженерів, робітників, спеціалістів, а самі підприємства переростають у науково-промислові комплекси різних видів. В економіці цей тип розвитку визначається як інноваційний. Він ґрунтується на використанні принципово нових прогресивних технологій, організаційно-управлінських систем.

Важливу роль у житті суспільства відіграють галузі, що безпосередньо задовольняють потреби людей. Високими темпами зростає кількість нових підприємницьких структур, особливо малих і середніх підприємств, які спроможні швидко адаптуватись до вимог зовнішнього середовища.

Нова модель економічного зростання, що ґрунтується на інноваційному типі розвитку, передбачає зміну самого поняття

науково-технічного прогресу і науково-технічного розвитку. З'явилися нові пріоритети: інтелектуалізація виробничої діяльності, екологічність, використання високих технологій тощо. Ця модель потребує нової державної інноваційної політики ефективного стимулювання інновацій.

Інноваційний розвиток здійснюється закономірно під впливом певних причин, які спричинили його і які лежать у його основі. Проте на його перебіг впливає багато інших чинників, різноманітних обставин. Їх сукупність і взаємозалежність створює синергетичний ефект розвитку.

Інноваційний розвиток має циклічний характер. В економічній літературі визнання циклічності розвитку – поширений факт, про що свідчать численні публікації.

Циклічність розглядається як загальна форма руху світового господарства і національних господарств, що виражає нерівномірність функціонування різних елементів національного господарства, зміну еволюційних і біфуркаційних стадій його розвитку. Ідеться про неперервне коливання ділової активності, зльоти і падіння ринкової кон'юнктури, чергування екстенсивного та інтенсивного типів економічного зростання.

Циклічність – це рух від однієї макроекономічної рівноваги в масштабах щонайменше національної економіки до другої. Епіцентром циклічного руху є криза, у якій поєднуються межа та імпульс зростання економіки.

Криза утворює вихідну базу для нових капіталовкладень і нововведень, спонукаючи до оновлення на базі нової техніки, яка здатна не лише відтворити докризовий рівень прибутку, а й забезпечити вищий його рівень.

Крайні точки розвитку фіксують піднесення і кризу. Фази піднесення і розвитку починаються з пожвавлення ділової активності. Тут важливу роль відіграють науково-технологічні нововведення, які впливають на зміну економічної кон'юнктури, реструктуризацію економіки, ділову активність.

На сьогодні виникає надзвичайна потреба інноваційної діяльності, результатом якої є докорінне оновлення обладнання, створення нових товарів і нових галузей виробництва, нових ринків, нових робочих місць. Має відбутися зміна технологічної

парадигми, що в кінцевому підсумку дозволить вивести країну з кризи.

Література

1. Лапко О.Н. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. – К.: ІЕП НАНУ, 2013. – 386 с.

2. Потапенко А.Г. Управління інноваціями в умовах ринку. – Х.: Фактор, 2010. – 406 с.

*Дідківська Леся Володимирівна, к.е.н., науковий співробітник
відділу економічної історії ДУ «Інститут економіки та
прогнозування НАН України»*

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДУМЦІ

Для побудови соціально орієнтованої ринкової економіки України та її європейської інтеграції проблема реалізації потенціалу кооперації в цілому та сільськогосподарської кооперації зокрема набуває особливого значення. Історичний досвід засвідчує, що сільськогосподарська кооперація як соціально-економічна організація дрібних сільськогосподарських виробників є одним з необхідних чинників переходу аграрного сектора економіки до ринкових відносин і його ефективного функціонування в умовах сучасного ринку. Між тим, сьогодні в Україні і теорія, і практика сільськогосподарської кооперації все ще знаходяться у стадії свого формування. Доцільність відродження кооперативного руху в Україні, а також недостатність вивченості проблеми як у теоретичному, так і в історичному аспектах зумовлюють актуальність піднятої проблеми.

З кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. українські вчені досліджували можливості використання кооперації для розв'язання поточних завдань піднесення вітчизняного сільського господарства відповідно до тих чи тих спроб держави реформувати економіку, тобто підпорядковували дослідження